

Starea Ariilor de Importanță Avifaunistică din Dobrogea

foto: Daniel Petrescu

Din cele peste 10000 de specii de păsări identificate 1226 sunt amenințate cu dispariția, fiind încadrate în trei categorii (amenințate grav, amenințate sau vulnerabile). Starea precară a unui număr atât de mare de specii are numeroase și variate cauze, cele mai multe imputabile omului. Aceste cauze au efecte variate, cele care influențează cel mai mult păsările fiind degradarea, fragmentarea și distrugerea habitatelor. De aceea o metodă eficientă pentru protecția celor mai multe dintre speciile de păsări vulnerabile este menținerea habitatelor, prin identificarea și conservarea zonelor valoroase, la nivel global - **Ariile de Importanță Avifaunistică (AIA)**. În România protecția naturii are drept concept central noțiunea de arie protejată, iar cele desemnate special pentru protecția populațiilor de păsări sălbatice se numesc **Arii de Protecție Specială Avifaunistică (APSA)**, care acoperă în proporție de aproape 70% AIA identificate. Nivelul protecției legale al AIA însă **foarte probabil va crește**, deoarece România, fiind trimisă de Comisia Europeană în fața Curții Europene de Justiție pentru nedesemnarea corespunzătoare a APSA, reevaluează numărul și suprafața acestora.

foto: Daniel Petrescu

În perioada noiembrie 2009 - decembrie 2010 Societatea Ornitologică Română și Asociația pentru Protecția Păsărilor și Naturii „Grupul Milvus” au derulat un proiect pentru crearea unei rețele de supervizori ai zonelor importante pentru păsări - AIA/APSA, proiect finanțat de Guvernele Islandei, Principatului Liechtenstein și Norvegiei prin Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European. **Supervizori** pentru că în primul rând observă și apreciază activitățile umane din zonă și impactul lor asupra populațiilor de păsări caracteristice. **Supervizor AIA**, întrucât, din punctul nostru de vedere, întreaga suprafață a AIA este esențială pentru păsările pentru care zona a fost identificată, nu doar suprafețele desemnate ca arii protejate legal - APSA.

Prin intermediul acestui proiect și integrând informațiile colectate de **voluntarii Supervizori AIA** într-o bază de date special creată pentru acest scop, dispunem acum de o imagine actualizată, cel puțin parțial, privind starea AIA din România. Avem în continuare nevoie de voluntari, ținând cont că doar 33 din cele 130 de AIA au în prezent supervizori care monitorizează și trimit regulat rapoarte

foto: Razvan Zinica

privind starea zonelor pentru care au ale să fie responsabili.

Dobrogea reprezintă o regiune unică în România datorită prezenței bioregiunii pontice, dar și datorită condițiilor speciale create de influența celor două bioregiuni, pontică și stepică prezente aici. Datorită poziției sale geografice și climatului specific, atât flora cât și fauna dobrogeană se caracterizează printr-un procent mai ridicat de specii termofile comparativ cu restul țării. Speciilor mediteraneene și sud-mediteraneene răspândite în sudul Europei li se adaugă o altă categorie de specii, și anume cele cu răspândire în zone circumpontice sau în zona Mării Caspice, aceste specii formând o categorie distinctă, care de cele mai multe ori nu se mai reîntâlnește la vest de Dunăre. Datorită acestui amestec extrem de complex și original al florei și faunei Dobrogei, în această regiune se găsește o serie de zone protejate prin lege: rezervații naturale mixte, floristice și faunistice, peisagistice sau speologice care sunt incluse și în rețeaua paneuropeană de arii protejate Natura 2000. În prezent, dintre toate provinciile României, Dobrogea (cca. 1.575.000

foto: Razvan Zinica

ha) are cea mai mare suprafață ocupată de arii protejate (593.610,6 ha, respectiv peste 900.000 ha dacă luăm în considerare și Ariile Speciale de Conservare și Ariile de Protecție Specială Avifaunistică ce fac parte din Rețeaua Natura 2000). Cele mai importante arii protejate, ca suprafață, sunt Rezervația Biosferei Delta Dunării (576.216 ha), Parcul Național Munții Măcin (11.320 ha) și Pădurea Dumbrăveni (345,7 ha).

Dintre toate grupele de animale, de o extremă importanță din punct de vedere al biodiversității pentru Dobrogea sunt păsările. De aici sunt descrise peste 290 de specii, cele mai multe dintre ele cuibărind în această regiune. Cele mai multe specii dobrogene sunt cele cu răspândire largă pe teritoriul Europei și care reprezintă 38% din total. Speciile de origine asiatică reprezintă 23% din efectivele avifaunei, fiind urmate de speciile transpaleartice (16%). În proporții mai scăzute sunt reprezentate speciile mediteraneene (10%) și cele de origine arctică (10%). De asemenea, prin Dobrogea trece una din cele mai importante căi de migrare ale păsărilor, majoritatea speciilor zburând până în Asia Mică, Africa de Nord sau chiar până în Africa de Sud, în timp ce alte specii se opresc aici să ierneze.

În vederea protejării păsărilor din această regiune au fost desemnate 26 Arii de Importanță Avifaunistică în cadrul programului lansat de Birdlife International, scopul acestui program fiind acela de a identifica zonele importante pentru păsări la nivel mondial pe baza unor criterii științifice calitative și cantitative. Aceste 26 de Arii de Importanță Avifaunistică au stat la baza desemnării în 2007 a celor 26 Arii de Protecție Specială Avifaunistică (APSA), această tranziție de la un tip de „Arie” la alta materializându-se printr-o scădere generală a suprafeței protejate. Astfel, suprafața totală ocupată de APSA a devenit cu aproximativ 70.000 de ha mai mică comparativ cu suprafața ocupată inițial de AIA, adică o scădere cu 7%. Cele mai afectate, din punctul de vedere al reducerii suprafeței protejate, au fost Ariile de Protecție Specială Avifaunistică Băneasa - Canaraua Fetei (ROSPA0008), Dunărea Veche - Brațul Măcin (ROSPA0040) și Măcin - Niculițel (ROSPA0073). Nu însă toate Ariile de Protecție

Specială Avifaunistică au scăzut în suprafață, câteva, cum ar fi Lacul Oltina (ROSPA0056), Pădurea Babadag (ROSPA0091) sau Marea Neagră (ROSPA0076) au devenit mai mari comparativ cu AIA omoloage.

În prezent, cea mai mare APSA din Dobrogea este Delta Dunării și Complexul Razim - Sinoie (ROSPA0031) cu 512.380,6 ha, iar cea mai mică Lacul Beibugeac (ROSPA0052) cu 256,7 ha. APSA desemnate în această regiune sunt remarcabil de diverse putând fi reprezentate de zone umede (Lacurile Bugeac, Oltina, Dunăreni, Techirghiol, Dunăre - Ostroave, Delta Dunării și Complexul Razim - Sinoie etc.), zone deluroase de stepă (Aliman - Adamclisi, Cheile Dobrogei, Deniz Tepe, Stepa Casimcea etc.), păduri (Măcin - Niculițel, Dumbăveni, Pădurea Babadag sau Pădurea Hagieni) sau chiar zone costiere (Marea Neagră).

Principalele amenințări identificate

foto: Marina Cazacu

2349 turbine eoliene

Dobrogea este și una dintre regiunile cu cel mai mare potențial pentru dezvoltarea energiei eoliene. Începând cu anul 2007 în ambele județe din Dobrogea a început o amplă dezvoltare privind energia eoliană. Astfel, până în prezent în Dobrogea (Tulcea și Constanța) sunt în diferite stadii de aprobare (procedura SEA, EIA, etapa de analiză a calității studiilor, cu aviz de mediu, cu acord de mediu) 149 de proiecte, în total 2349 turbine eoliene. Dintre acestea:

- în județul Tulcea sunt 75 de proiecte cu un total de 942 de turbine eoliene, din care 29 au obținut acordul de mediu însumând în total 315 turbine.

- în județul Constanța sunt 74 de proiecte cu un total de 1406 turbine eoliene, din care 34 au obținut acordul de mediu, însumând în total 425 turbine eoliene.

Pescuitul excesiv (pe Lacul Techirghiol) cu plase și accesul bărcilor de mai multe ori pe zi, începând cu ore foarte matinale, deranjează păsările din locurile de hrănire și odihnă.

Pășunatul excesiv cu oi, capre și bovine are efecte majore în degradarea habitatelor, la care se adaugă numărul mare de câini care merg cu aceste turme (7-10 câini/turma), care pătrund și în zonele în care cuibăresc păsări.

Dezvoltarea neadecvată a turismului în special în Delta Dunării. De exemplu, proiectul „Dezvoltarea plajei Sulina” este un proiect finanțat din Fonduri Structurale, a cărui beneficiar este Consiliul

Județean Tulcea. Prin aprobarea acestui proiect de către autoritatea de mediu responsabilă s-au încălcat reglementările directivelor de mediu europene (Directivile Păsări, Habitate, EIA). Deși proiectul a fost supus procedurilor de mediu, studiile realizate pentru analiza impactului asupra mediului nu au fost bine întocmite - în studiul EIA nu s-a luat în calcul că prin implementarea proiectului vor fi afectate 4 habitate, dintre care 2 prioritare care se găsesc numai în Delta Dunării (cu o răspândire de 1% pe teritoriul Deltei), populația de Centaurea pontica - specie de plantă protejată la nivel european și cel puțin 4 specii de plante protejate la nivel național. Ca urmare a nerespectării obligațiilor de mediu ca stat membru al UE, Comisia Europeană a deschis procedura de infringement în februarie 2010, împotriva României, din această cauză. În data de 27 ianuarie 2011, Guvernul României a primit al 2-lea aviz motivat din partea Comisiei Europene. Dacă timp de 2 luni Guvernul Român nu va lua nici o decizie cu privire la acest proiect, iar răspunsul către CE nu va fi unul justificat, cazul va fi înaintat la Curtea Europeană de Justiție.

foto: Razvan Zinica

foto: Razvan Zinica

foto: Daniel Petrescu

Ianuarie 2011

Text: Székely Paul, Alida Barbu

Societatea Ornitologică Română
www.sor.ro

Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”
www.milvus.ro

*Proiect finanțat de Guvernele Islandei, Principatului Liechtenstein și Norvegiei prin
Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European
Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a
Mecanismului Financiar SEE*

**Mulțumim tuturor voluntarilor implicați în acest proiect și sperăm că putem
conta și în viitor pe colaborarea lor!**